

ДО ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА КОМПЕТЕНТІСНІЙ ОСНОВІ

УДК 378.14.015.62

Маракушин А.І., завідувач
кафедри фізичного виховання та спорту
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Відповідно до нової редакції Закону України «Про вищу освіту» [1], з урахуванням зміни концептуальної моделі освіти та перенесення акценту із стандартизації змісту освіти на стандартизацію результатів навчання (Learning Outcomes) [2], в ХНЕУ розробляється нове покоління стандартів вищої освіти, нові освітні програми, в яких визначаються умови, форми проведення та зміст фізичного виховання у ВНЗ. Згідно наказу МОН України всі ці положення повинні бути відображені в робочій програмі з дисципліни [3, 4]. У зв'язку з вищевикладеним актуальними є систематизація наявного масиву інформації про способи організації фізичного виховання, розробка рекомендацій з проектування програми практичної реалізації задекларованих положень, опис компетентності та результатів навчання в сфері фізичного виховання у ВНЗ.

За останні роки в сфері фізичного виховання написана досить велика кількість наукових праць. Аналізуючи наукові праці, ми помітили, що значну увагу вчені приділяють питанням розширення програм фізичного виховання студентів з формування у них ціннісного ставлення до здорового способу життя, фізичного здоров'я (А.І. Бічук, Л.Є. Шестерова, В.П. Семененко, І.М. Масляк, А.П. Митчик, І.В. Хмельницька, А.В. Скалій, В.М. Романюк, Н.Л. Носова, К.М. Сергієнко, А.І. Альошина), виховання відповідальності і впливу знань та умінь на фізичний стан (А.Н. Зварищук, І.М. Чорнобай, Н.Г. Долбишева), мотивації до занять спортом, виховання стійкої потреби до самостійних занять фізичними вправами на основі оздоровчих технологій (Н.В. Карачевська, В.С. Добринський, В.В. Пантік, Л.В. Гнітецький, Е.А. Захаракіна, А.В. Чередніченко). З цією метою вивчалася ефективність підвищення рівня фізичної підготовленості та інтересу студентів до занять фізичною культурою включенням в програми фізичного виховання вправ атлетичної, оздоровчої та ритмічної гімнастики і різних форм аеробіки, настільного тенісу, фехтування, плавання та інших видів рухової активності.

Слід виділити роботи, що стосуються відношення до дослідження проблем фізичної освіти за кордоном: в Йорданії (А. Алі); в Палестині (А. Юсеф, А. Бассам, Ж. Рамзі, А. Найрат); в Китаї (Ма Цзіньган); в США (А. Виндюк); в Румунії (І. Арделеан); в Греції (Н. Панагіотіс); в Англії (І.Х. Турчик). У них розглядалися чинники, що характеризують стан суспільства і як вони впливають на систему фізичного виховання:

- рівень політичного, економічного і соціального розвитку держави;
- зміст національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту та пов'язана з нею концепція;
- стан наукового обґрунтування фізичної культури і ефективність функціонування системи фізичного виховання в державі.

Встановлено, що найбільш специфічними факторами, які безпосередньо впливають на систему фізичної культури, є:

- потреби суспільства, окремих громадян, пов'язані з біологічним і духовним розвитком, здоров'ям і високопродуктивною працею, обороною своєї Батьківщини, захистом від несприятливих природних і соціальних факторів;
- особливості кадрового комплектування та організації системи фізичного виховання у ВНЗ;
- фізичний стан абітурієнтів;
- характер і ступінь впливу навчальної діяльності на фізичний стан студентів.

Аналіз наукових робіт, власний досвід організації фізичного виховання в формі занять за обраним видом рухової активності, говорить про те, що існування системи неспеціального фізкультурного освіти вимагає вирішення таких проблем, як кадрове питання; модернізація спортивно-оздоровчої бази вищого навчального закладу, створення належних умов для занять масовим спортом; істотне збільшення спортивних, оздоровчих заходів, перегляд змісту навчальних програм на базі компетентісного підходу [5].

За результатом експертної оцінки визначена наступна загальна компетентність: здатність підтримувати загальний рівень фізичної активності й здоров'я для ведення активної соціальної й професійної діяльності. Вона описується в термінах: знання, уміння, комунікація, автономія та відповідальність.

Знання закономірностей фізичного і духовного вдосконалення людини, способів використання факторів, методів, процедур і послуг, які підтримують здоров'я і сприяють добробуту особистості, забезпечують формування уміння оцінювати та використовувати систему збереження людського життя і здоров'я на підприємстві для підвищення професійного довголіття. Здобувач вищої освіти повинен презентувати результати планування заходів здорового способу життя (комунікація), нести відповідальність за стан персонального (індивідуального) і громадського здоров'я.

Нормативний зміст підготовки потенційного працівника, формулюється у термінах, результатах навчання (когнітивна, емоційна, психомоторна сфера), які корелюються з визначеної вище загальною компетентністю, що надано у табл.1.

Таблиця 1

Програмні результати навчання

Когнітивна сфера	Оцінити і вибрати сукупність факторів, методів, процедур і послуг, які підтримують здоров'я і сприяють добробуту особистості.
Аналізувати та оцінювати стан системи збереження людського життя і здоров'я на підприємстві.	
Афективна сфера	Доводити власний приклад участі у веденні здорового способу життя.
Ціннісна орієнтація щодо формування і збереження фізичного та психічного здоров'я, подальше засвоєння нових знань та умінь щодо ведення здорового способу життя, особистої фізичної культури.	
Психомоторна сфера	Координувати дії здоров'язберігаючого і економічного спрямування у професійній діяльності щодо підвищення професійного довголіття.
Поєднання здоров'язберігаючих та економічних пріоритетів професійної діяльності	

Декомпозиція запропонованої компетентності та результатів навчання дозволяє визначити їх складові, які стануть основою змісту підготовки здобувачів вищої освіти у сфері фізичного виховання. Притому результати навчання мають відповідати таким критеріям [2]:

– бути чіткими і однозначними, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;

- бути діагностичними (тобто результати навчання повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення),
- бути вимірюваними (має існувати спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямими методами, ступеня досягнення складних результатів).

Висновки.

Запропонована методика наповнення змісту програми дозволяє вже на стадії проектування врахувати вимоги керівних документів до організації фізичного виховання у ВНЗ, вносити необхідні зміни в склад і зміст модулів для формування умінь, комунікації, автономності та відповідальності в сфері фізичної культури.

У контексті останнього, очевидна необхідність проведення досліджень про необхідний і достатній час для засвоєння тематики модулів.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40}.
2. Дорожня карта освітньої реформи (2015-2025). Інформаційний бюлетень Міністерства освіти і науки № 2 від 06.10.2015.
3. Наказ Міністерства освіти і науки від 26 січня 2015 року № 47 "Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік".
4. Лист МОН № 1/9-126 від 13.03.15 року Роз'яснення та рекомендації «Щодо реалізації наказу Міністерства освіти і науки від 26 січня 2015 року № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та окремих норм Закону України «Про вищу освіту».
5. Робоча програма навчальної дисципліни «Фізичне виховання» для студентів усіх напрямків підготовки денної форми навчання / укл. А.І. Маракушин, О.Г. Піддубній, Ж.О. Цимбалюк та ін.. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 100 с.

Опубліковано в авторській редакції